

Posljednji rad 76. broja nosi naslov *Jugoslavenska narodna armija i vjerske zajednice – prilog istraživanju* (171-198) autora Davora Marijana. Istražuje se odnos JNA prema religioznim vojnicima te osobama profesionalno vezanima za vjerske službe, a koje su služile obavezni vojni rok, te načine na koji je JNA nastojala ograničiti utjecaj „unutarnjega neprijatelja“ na vojnike. Autor upozorava da se pri interpretaciji dokumenata vojne službe sigurnosti valja imati na umu da su nastali u neslobodnome sustavu koji je zazirao od stvarnih, ali još više izmišljenih, neprijatelja tako da je djelatnost i opasnost koja prijete od vjerskih zajednica prenaplašena.

U oba broja objavljene su rubrike *Prikazi i recenzije* s prikazima ukupno devet knjiga, dva izdanja objavljene arhivske građe, pet zbornika radova, tri monografije, katalog izložbe te sedam periodičkih publikacija. U 75. broju objavljena je i rubrika *Kronika* (261–262) odnosno izvješće sa znanstvenoga skupa održanog povodom 500. obljetnice osnutka Franjevačke provincije Bosne Hrvatske te *Primljene publikacije* (263-267), koje uređuje Marijan Bišкуп.

Kao i godinama do sada časopis *Croatica christiana periodica* nastavlja objavljivati vršne radove vjerske tematike, koji će zasigurno obogatiti hrvatsku historiografiju te uputiti na daljnja sustavna istraživanja hrvatske crkvene povijesti.

Jelena Pavković

Scrinia Slavonica, godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest 15 (2015), 428 stranica

Pod palicom glavnoga urednika Stanka Andrića Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskoga instituta za povijest u Slavonskome Brodu objavila je u rujnu 2015. godine petnaesti po redu godišnjak *Scrinia Slavonica*. Časopis je podijeljen u pet cjelina. Nakon prvoga, a ujedno i najvećega, dijela, u kojemu su objavljeni znanstveni radovi (9-339), slijedi dio naslovljen *Historiografija u prijevodu* (343-360) autora izvan hrvatskoga govornog područja. Zatim slijede *In memoriam* (361-363), *Kronika* (364-370) te dio naslovljen *Prikaz i osvrti* (371-411).

U prvi, a ujedno i najopširniji, dio, u kojem se nalaze produkti domaće historiografije (9-339), uredništvo je smjestilo deset znanstvenih članaka. Od toga su dva pregledna rada, sedam je izvornih znanstvenih radova te jedan rad klasificiran kao stručni rad. Članak *Izbori i pregledi antičkih literarnih izvora za povijest južne Panonije* (9-33) Josipa Parata donosi nam pregled zbirke izvora koji se odnose na područje savsko-dravsko-dunavskoga međurječja, ali u nekim trenucima, pri analizi izvora, autor izlazi i izvan zadanoga geografskog okvira.

Siniša Đuričić autor je stručnoga rada naslovljenoga *Princ Eugen Savojski u Velikom bečkom ratu do oslobođenja Beograda (1683.-1688.)* (35-55). Rad donosi pregled prvih važnijih bitaka u kojima je sudjelovao i u kojima se istaknuo tada mladi Eugen. Autor se u ovome članku prvenstveno oslanja na Eugenovu pisanu korespondenciju koja je tiskana i objavljena pod naslovom *Militärische Korrespondenz des Prinzen Eugen von Savoyen*. Članak donosi brojne opise bitaka, brojčanoga stanja pojedinih rodova vojski koji su u njima sudjelovali pokušavajući na taj način čitatelju dočarati odnose snaga suprotstavljenih strana.

U članku *Tragom kolekcije kneza Livija Odescalchija – od Rima do Iloka i Zagreba* (57-87) Jasminka Najcer Sabljak prati život navedenoga kneza kroz prizmu njegove mecenatske i kolekcionarske djelatnosti. Nakon kratkoga uvoda o povijesti obitelji i njihovim vezama s hrvatskim prostorima autorica analizira materijalnu ostavštinu kneza Livija s posebnim osvrtom na predmete koji su preživjeli turbulencije na ovim prostorima u dvadesetome stoljeću, a čuvale su se u Iloku i Zagrebu.

Lovorka Čoralčić i Maja Katušić autorice su članka *Vojnici iz Ugarske u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću* (89-111), koji se temelji na obradi gradiva državne magistrature pod nazivom *Inquisitori sopra lamministrazione dei pubblici ruoli*, a pohranjen je u središnjoj Mletačkoj državnoj pismohrani. Autorski dvojac u ovoj je povijesno-demografskoj analizi dao podatke o mletačkim vojnicima podrijetlom s ugarskoga područja s posebnim osvrtom na njihovu razdiobu prema rodovima vojske, osobnim značajkama vojnika, udjelu vojnika s ovih prostora u mletačkoj vojsci i tako dalje. Uz tri grafikona rad donosi i tablični popis ugarskih vojnika zabilježenih u mletačkim i konjaničkim postrojbama tijekom 18. stoljeća.

Članak *Katoličko stanovništvo Zmajevca u drugoj polovici 18. stoljeća (1755.-1800.)* (111-132) Eldine Lovuš donosi demografsku analizu navedenoga naselja koja se temelji na matičnim knjigama rođenih, vjenčanih i umrlih. Autorica u njemu donosi spolnu strukturu stanovništva, ukupni broj krštenih u promatranome razdoblju, broj blizanačkih trudnoća te broj zakonite i nezakonito rođene djece. Sve je popraćeno analizom sezonskih distribucija navedenih pojava. Rad je dopunjen s ukupno 6 grafikona koji ilustriraju obrađene podatke i 5 tablica koje donose brojčane omjere navedenih pojava.

Luka Pejić autor je članka *Kriminal i represivni sustav u Osijeku na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće promatran kroz elemente biopo-*

litike i socijalne povijesti (133-174). Autor u navedenome članku na temelju arhivskoga gradiva i periodike daje odgovor na pitanje koji su bili najčešći oblici kriminalnih radnji u Osijeku na prijelazu stoljeća te na koji se način vlast odnosila spram istih.

Članak *“Pribičevićevi ljudi” – Samostalna demokratska stranka u Slavoniji i Srijemu 1924.-1929.* (175.-232.) proizašao je iz pera Ivica Miškulina. U navedenome članku autor analizira djelovanje Samostalne demokratske stranke u Slavoniji i Srijemu u periodu omeđenome 1924. i 1929. godinom. Nakon kraćega izlaganja o okolnostima nastanka stranke i ustroja stranačke infrastrukture autor donosi pregled etničke i socijalne strukture te rezultata koje je stranka ostvarila na parlamentarnim izborima, ali i na lokalnim i oblasnim izborima. Članak završava tabličnim prikazima izbornih rezultata prema geografskim arealima i prijepisom govora i zapišnika sa saslušanja Milana Stijića u Osijeku.

U članku naslovljenome *Đakovački incident 1930. godine* (233-290) Marin Srakić donosi pregled događaja koji su obilježili posjet beogradskih turista Strossmayerovu grobu i napetosti koje su iz istoga proizašle u vrijeme zategnutih hrvatsko-srpskih odnosa za trajanja Šestosiječanjske diktature. Kao osnovni izvor pri izradi članka autoru su poslužile novine koje su pisale o ovome događaju te se na kraju nakon zaključka donosi i nekoliko novinskih članaka i govora. Na kraju članka nalaze se izvori i literatura te sažetak napisan na talijanskome jeziku.

Članak *O provođenju odluke komunističkih vlasti iz 1945. o uklanjanju grobalja i grobova “okupatora” i “narodnih neprijatelja” u Slavoniji i Srijemu* (291-316), proizašao iz pera autorskog dvojca Vladimira Geigera i Slađane Josipović Batorek, donosi, na temelju nekoliko primjera, rekonstrukciju kako je izgledala, odnosno kako se provodila, vladina odluka o uklanjanju grobova narodnih neprijatelja, a ovdje prvenstveno misleći na grobove Nijemaca, Mađara, Talijana, ustaša, četnika i slovenskih domobrana. Rad se temelji na

relevantnoj literaturi i arhivskoj građi, a autori na kraju donose pet povijesnih izvora u obliku faksimila.

Posljednji članak *Ukradeni grad – o progonstvu Iloka i Iločana* (317-339), koji tematizira uzroke, tijek i obilježja progonstva ne-rpskoga stanovništva iz grada Iloka, djelo je Nikoline Vuković. Autorica uporište za svoja razmišljanja pronalazi u relevantnoj literaturi, periodici koja se izdaje u obrađivanome razdoblju te izvorima iz Hrvatskoga memorijalno dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

Nadalje se u godišnjaku, u dijelu *Historiografija u prijevodu*, nalaze tri relativno kratka članka prevedena na hrvatski jezik, a djelo su strane historiografije. Tu se nalaze članci *Rijeka Noar u Strabonovoj Geografiji* autorice Marjete Šašel Kos, *Presuda sarajevskog kadije iz 1613. godine: svojedobno tumačenje načela zimma* autora Antala Molnara i članak *Novo djelo o poslijeosmanskoj Baranji* autorice Marte Fata.

U godišnjaku se također nalazi i jedan *In memoriam*, koji je u čast doktoru Ljubomiru Antiću napisao Mato Artuković, a naslovljen je *Dr. Ljubomiru Antiću u spomen*. Poglavlje *Kronika* donosi kratko izvješće o čijemu sadržaju govori sâm naslov *Druga dodjela Nagrade Podružnice mladim povjesničarima*, koji je također potpisao Mato Artuković. U godišnjaku je predstavljen i istraživački projekt Podružnice o antropizaciji šuma u Slavoniji, koji također potpisuje već spomenuti Mato Artuković. Na kraju godišnjaka nalazi se šesnaest prikaza i osvrta.

Tomislav Smolčić

Međunarodni znanstveni skup Jubileji svetoga Vlaha – poticaj suvremenim znanstvenim promišljanjima (Dubrovnik, 21. i 22. listopada 2016.)

Dvije velike i za Dubrovnik važne obljetnice obilježile su 2016. godinu: 1700 godina od mučeništva sv. Vlaha, zaštitnika grada Dubrovnika, i 600. obljetnica dubrovačkoga Propisa o ograničenju prodaje robova. Dubrovačka je biskupija stoga važne obljetnice obilježila organiziranjem međunarodnoga znanstvenog skupa pod naslovom *Jubileji svetoga Vlaha - poticaj suvremenim znanstvenim istraživanjima*, s ciljem teološkoga i povijesnoga promišljanja o obljetnicama kroz tematske blokove koji su razrađivali pitanja mučeništva i ropstva. Organiziran pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, Dubrovačke biskupije i grada Dubrovnika skup je održan 21. i 22. listopada 2016. godine u samome gradu Dubrovniku.

Nakon uvodnih pozdravnih govora biskupa Mate Uzinića, gradonačelnika Andre Vlahušića, župana Nikole Dobroslavčića i prorektora za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku Martina Lazara, Božo Goluža je kao prvi izlagač otvorio skup predavanjem koje je obrađivalo teologiju mučeništva i njegovo značenje za Crkvu (*Mučeništvo kao jedno od obilježja prvih kršćanskih vremena*) kroz analizu zapisa crkvenih otaca o obilježjima i vrlinama mučenika. Nella Lonza svojim je predavanjem (*Pravnopovijesna interpretacija dubrovačkog propisa iz 1416. o "ograničenju prodaje robova"*) objasnila kako je srednjovjekovno ropstvo bio legalan pravni institut te da odredba iz 1416. nije bio prvi propis koji se bavi ograničenjem trgovine robljem nego se slične odredbe susreću još u 14. stoljeću, a njihov je cilj bio ukloniti zloporabe u trgovini robovima. Odredba o ograničenju nije ukinula ropstvo, ali ono od tada više nije masovan fenomen na području Republike. O fenomenu mučeništva u suvremenome kontekstu govorio je Petar Palić (*Mučeništvo*